

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria educației religioase instituționalizate

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Teologie Reformată și Muzică
1.3. Departamentul	Teologie Reformată și Muzică
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	TEOLOGIE REFORMATĂ DIDACTICĂ
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria educației religioase instituționalizate				Codul disciplinei		TLM1602			
2.2. Titularul activităților de curs			Dr. Kovács Noémi								
2.3. Titularul activităților de seminar			Dr. Kovács Noémi								
2.4. Anul de studiu		III.	2.5. Semestrul		5.	2.6. Tipul de evaluare		C	2.7. Regimul disciplinei		DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					70 ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					27
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					27
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					7
Tutoriat (consiliere profesională)					7
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				70	
3.8. Total ore pe semestru				98	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Aplică cunoștințe despre comportamentul uman. - Promovează activități religioase. - Interpretează texte religioase. - Întărește comportamentul pozitiv.
Competențe transversale	- Aplică principiile eticii și integrității științifice în activitățile de cercetare. - Dă dovadă de curiozitate. - Practică ascultarea activă.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul / absolventul: • descrie sistematic și rațional conceptele religioase și teologice, cu accent deosebit pe evoluția istorică a educației ecleziale instituționalizate; • înțelege și prezintă principalele etape, instituții și cadre de reglementare ale istoriei educației ecleziale (Evul Mediu, Reforma, Iluminismul, epoca modernă și perioada totalitară); • explică în mod critic și argumentat relația dintre educația eclezială și politicile educaționale ale statului, precum și consecințele acestora la nivel social, cultural și religios.
Aptitudini	Studentul / absolventul: • analizează sistematic teoriile și conceptele ecleziale și pedagogice, cu atenție specială acordată contextului lor istoric; • este capabil să compare practicile educaționale ale diferitelor epoci și modele confesionale, identificând continuitățile și schimbările; • este deschis dezbaterii și dialogului cu privire la problematice controversate legate de istoria educației ecleziale, valorificând principiile toleranței religioase; • caută și identifică fundamentele creștine comune între diferite tradiții confesionale și educaționale.
Responsabilități și autonomie	Studentul / absolventul: • gândește critic asupra problemelor istorice și actuale ale educației ecleziale; • monitorizează și respectă învățăturile teologice, cadrele doctrinare și canonice, evitând simplificările sau distorsiunile istorice și teologice; • este capabil să accepte interpretări noi, în măsura în care acestea se bazează pe surse istorice și rămân în limitele dogmatice și canonice; • lucrează autonom și responsabil cu surse istorice, reglementări juridice și literatură de specialitate, formulând concluziile într-o manieră științific fundamentată.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Obținerea unei imagine de ansamblu cuprinzătoare asupra dezvoltării și consolidării sistemului educației transilvănene. • Cunoașterea mai aprofundată a istoriei educației reformate transilvănene în secolele XVIII-XX.
---------------------------------------	---

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	• Cunoașterea caracteristicilor tipului de colegiu dezvoltat de Reforma Protestantă, modul în care s-a răspândit, organizarea și regulile noului tip de școală, precum și istoria instituțiilor individuale. • Compararea spiritului diferitelor universități. • Interpretarea abordării pedagogice a unor educatori notabili. • Recunoașterea schimbărilor aduse de politica educațională a Casei Habsburgice în educația transilvăneană. • Utilizarea comparației pentru a urmări rezultatele regulilor prescrise de Ratio Educationis și Norma Regia. • Interpretarea abordării pedagogice a unor politicieni reformatori de seamă. • Recunoașterea schimbărilor aduse de sistemul dualist austro-ungar în domeniul școlarizării. • Cunoașterea condițiilor și circumstanțelor în care au fost înființate colegiile în Transilvania. • Formularea de concluzii cu privire la politica educației a sistemului totalitar.
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Școlile în timpul domniei regelui Ștefan	prelegere	
2. Universitățile medievale și experimentele maghiare	prelegere	
3. Apariția școlilor și colegiilor umaniste protestante urbane	prelegere	
4. Collegium Academicum din Alba Iulia	prelegere	
5. Colegiul Reformat din Cluj-Napoca și János Apáczai Csere	prelegere	
6. Schola Rivulina din Baia Mare	prelegere	
7. Dezvoltarea reglementărilor cu privire la educație	prelegere	
8. Unitatea religiei și educației în viața și politica culturală a lui Ferenc Rákóczi al II-lea	prelegere	
9. Ratio Educationis II	prelegere	
10. Situația școlilor reformatate sub domnia autocratică	prelegere	
11. Politica bisericească și educațională a lui József Eötvös	prelegere	
12. Înființarea Universității de Științe Ferenc József din Kolozsvár	prelegere	
13. Relația dintre Facultatea de Teologie Reformată și Universitatea de Științe Ferenc József	prelegere	
14. Biserica Reformată și educația în România între 1944 și 1989	prelegere	

Bibliografie

1. A magyar nevelés története. I. Szerk. Horváth Márton, Tankönyvkiadó, Bp. 1988.
2. Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996 - 1777 között. Akadémiai Kiadó, Bp. 1981.
3. Mészáros István: A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon. Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Bp. 2000.
4. Pukánszky Béla- Németh András: Neveléstörténet, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
5. Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Bp. 1999.
6. Mészáros István, XVI. századi városi iskoláink és a „studia humanitatis”. Budapest, 1981.

7. Váró Ferenc: Bethlen Gábor Kollégiuma. Első füzet, Nagyenyed. 1903.
8. Lukács Olga: Bevezetés az erdélyi református iskolatörténetbe, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2008.
9. Bajkó Mátyás: Kollégiumi iskolakultúránk a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp. 1987.
10. Fazakas István: Vallás és neveléspolitikai Erdélybe. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2003.
11. Bálint István János: Adalékok a 16-20.sz. Magyar művelődés történetéhez, Bp. 1987.
12. Frankl Vilmos: A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században, Budapest, 1873.
13. Váró Ferenc: Bethlen Gábor Kollégiuma. Első füzet, Nagyenyed. 1903.
14. Orosz Lajos: Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei, Tankönyvkiadó, Bp. 1976.
15. Kiss Aron : A magyar népiskolai tanítás története, Budapest, 1881.
16. Békefi Remig : A népoktatás történet Magyarországon 1540-ig, Budapest, 1906.
17. Tonk Sándor: Erdélyiek egyetemjárása a középkorban, Bukarest. 1979.
18. Erdélyi Pantheon, Marosvásárhely, 1998.
19. Herepei János: Adattár a XVII. Századi szellemi mozgalmaink történetéhez, Bp-Szeged, 1966.
20. P.Szathmáry Károly: A gyulafehérvár-Nagyenyedi Bethlen-Főtanoda története, Nagy-Enyed. 1868.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Seminar introductiv (discutarea sarcinilor, clarificarea cerințelor)	Discutarea sarcinilor și clarificarea cerințelor	
2. Instituții de învățământ și formare profesională în secolele XII-XIV	Clarificarea termenilor cheie și a conceptelor de bază	
3. Influența Renașterii și a umanismului asupra educației	Crearea contextului (contextul social și politic)	
4. Școlarizarea în Principatul Transilvaniei	Clarificarea termenilor cheie și a conceptelor de bază	
5. Colegiul Bethlen Gábor din Aiud	Prezentarea instituțiilor specifice	
6. Colegiul Reformat din Sárospatak	Prezentarea instituțiilor specifice	
7. Istoria colegiului din Târgu Mureș	Prezentarea instituțiilor specifice	
8. Educația și școlarizarea în perioada Contrareforme	Clarificarea conceptelor cheie și a termenilor de bază	
9. Impactul Iluminismului asupra educației	Clarificarea conceptelor cheie și a termenilor de bază	
10. Abordări pedagogice în perioada Reformei	Crearea contextului (contextul social și politic)	
11. Dezbateri privind Organizația Entwurf	Crearea contextului (contextul social și politic)	
12. Politica educațională a lui Ágoston Trefort	Analiza detaliată a reformelor sau legilor individuale	
13. Istoria Facultății de Teologie Reformată din Cluj-Napoca	Discuție: analiza impactului social al reformelor	
14. Situația școlilor reformate între cele două războaie mondiale	Analiza situațiilor de luare a deciziilor într-un context istoric	

Bibliografie

1. Nagy Géza: A Kolozsvári Református Theológiai Fakultás története. Kolozsvár, 1995
2. Horváth Márton: A Magyar nevelés története. I. köt. Budapest, 1988.
3. Németh András- Pukánszky Béla: Neveléstörténet. Budapest, 1995.
4. Németh András: A magyar pedagogia tudománytörténete. Gondolat Kiadó, Budapest, 2005.

5. Mészáros István: Ratio Educationis. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.
6. Felkai László-Zibolen Endre: A magyar nevelés története. II. Budapest, 1993.
7. Pálhegyi Ferenc : Neveléstörténeti olvasmányok Fináczy Ernő műveiből. Budapest, 1992.
8. Márki Sándor: A M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem története. 1872-1922. Szeged, 1922.
9. Mészáros István: Oskolák és iskolák. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.
10. Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996-1777 között. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.
11. Bajkó Mátyás: Kollégiumi iskolakultúránk a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp. 1987.
12. Fazakas István: Vallás és neveléspolitiká Erdélybe. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2003.
13. Molnár János: A nagyváradi (Királyhágómelléki) Református Egyházkerület története 1944-1989. Nagyvárad, 2001.
14. Tőkés István: A Romániai Magyar Református Egyház élete 1945-1989. Budapest, 1990.
15. László Dezső: A kisebbségi élet ajándékai. Kolozsvár, 1997.
16. László Dezső: Református kollégiumaink szellemi öröksége. In: Református Szemle, 1943. 23. sz.
17. Bisztray Gyula: Az erdélyi tudományos élet és egyetemi gondolat. In: Erdély Magyar Egyeteme. Kolozsvár, 1941.
18. Mann Miklós: Trefort felsőoktatáspolitikája. In: Studia dedicata centenario foundationis seminariorum Universitatis Budapestinensis. Budapest, 1987.
19. Lukács Olga: Az Erdélyi Református Egyház és a teológiai oktatás története a 19. század második felében. Presa Universitara, Kolozsvár, 2007. 140-177.
20. Lukács Olga: II. Rákóczi Ferenc vallásossága és valláspolitikája száműzetése előtt. In: Tanulmányok Erdély újkori történelméből. Cluj -Napoca, 2002.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu așteptările comunităților epistemice active în domeniul educației ecleziale, al pedagogiei religiei și al istoriei educației, precum și cu cele ale angajatorilor reprezentativi (școli, instituții ecleziale, organizații educaționale și culturale).

Pe parcursul cursului, studenții dobândesc o perspectivă istorică, analitică și critică, care le permite: înțelegerea funcționării istorice a instituțiilor ecleziale și educaționale, interpretarea consecințelor religioase și sociale ale deciziilor de politică educațională, precum și reflectarea responsabilă asupra tradițiilor educației ecleziale în contextul educațional contemporan.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Analizarea relațiilor cauză-efect	Examen scris	40%
10.5 Seminar/laborator	Aplicarea unei abordări critice și analitice	Prezentare	30%
	Participarea activă la munca în echipă	Participare activa la seminar	30%
10.6 Standard minim de performanță			

- Participarea activă la cel puțin 70-80% din cursuri
- Pregătirea unei prezentări obligatorii în cadrul seminarului
- Participarea la examenul scris
- Participarea activă la lucrările de grup

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

Data completării:
05.09.2025

Semnătura titularului de curs
Dr. Kovács Noémi-Emese

Semnătura titularului de seminar
Dr. Kovács Noémi-Emese

Data avizării în departament:

.....

Semnătura directorului de departament

Lect. dr. Péter István

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".